

Protocol Medisch handelen & Medicijnverstrekking Atlas College

1. Inleiding

Door de invoering van de Wet Passend Onderwijs kunnen scholen steeds vaker een verzoek krijgen medicijnen te verstrekken of medische handelingen te verrichten. Leerlingen die langdurig ziek zijn of die een bepaalde beperking of handicap hebben, volgen steeds vaker onderwijs op een reguliere school. Het is in het belang van hun psychosociaal welbevinden zo veel als mogelijk deel te nemen aan het normale leven en daarbij thuisnabij onderwijs te volgen. Scholen bepalen of ze de benodigde ondersteuning kunnen bieden en wat daarvoor nodig is. Het spanningsveld tussen de zorgbehoefte van leerlingen en de zorg die een school kan of moet bieden, zal naar verwachting verder toenemen. Medisch handelen en/of het verstrekken van medicijnen kan deel uitmaken van de zorgbehoefte. De schoolleiding aanvaardt met het toedienen van medicijnen en met het (laten) verrichten van medische handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Personeel van scholen begeven zich bij het verstrekken van medicijnen en met het verrichten van medische handelingen op een terrein waarvoor ze niet gekwalificeerd zijn. Medewerkers en leidinggevenden kunnen aansprakelijk gesteld worden wanneer ze fouten maken of zich vergissen. Zorgvuldig handelen is dus nodig. Het is noodzakelijk om keuzen en beleid betreffende medisch handelen en medicijngebruik te maken en vast te leggen. Dit protocol vormt een handleiding hoe (eenduidig) te handelen in een aantal situaties.

2. Vaststelling protocol / routing

Dit conceptprotocol wordt besproken in het kerndirectieoverleg van 25 september 2018. Vervolgens wordt dit protocol ter instemming voorgelegd aan de MR van het Atlas College.

3. Communicatie

Het protocol medisch handelen en medicijnverstrekking maakt deel uit van de ondersteuningsstructuur van de scholen en is bekend bij docenten en overige medewerkers. In de school is bekend wie beslisbevoegd is op het gebied van medisch handelen en medicijnverstrekking. Het protocol wordt opgenomen in de schoolgids en/of op de website.

4. Beleid

Er kleven risico's aan het verstrekken van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen. Beleid is nodig om eventuele aansprakelijkheidsrisico's af te dekken. In dit protocol wordt een onderscheid gemaakt tussen 'medisch handelen' in het algemeen en 'voorbehouden handelen'. Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van een patiënt met zich meebrengen als ze door een ondeskundige

worden uitgevoerd. Wie deze handelingen mogen uitvoeren, staat in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG).

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- Een leerling wordt ziek op school;
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek;
- Het verrichten van voorbehouden (medisch) handelen

De eerste situatie laat het Atlas College geen keus. Een leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en het personeelslid moet direct bepalen hoe er gehandeld moet worden. Bij de tweede en de derde situatie staat in dit protocol beschreven tot hoever de deskundigheid en verantwoordelijkheid van het Atlas College gaat.

5. Uitwerking

Een leerling wordt ziek op school

Het komt regelmatig voor dat een leerling gezond op school komt maar op school last krijgt van misselijkheid, hoofd- of buikpijn. Het Atlas College heeft de keuze gemaakt om geen medicijnen als paracetamol te verstrekken aan leerlingen. In de meeste gevallen zal een leerling zelfstandig naar huis kunnen. Een leerling gaat alleen zelfstandig naar huis, nadat er overleg is geweest met de ouders en/of verzorgers. Is er sprake van heftige symptomen, of als er al bepaalde instructies of aanwijzingen vooraf bekend zijn van een betreffende leerling, dan moet er voor begeleiding gezorgd worden (bv. ouders halen kind op van school, of iemand van school is in de gelegenheid om de leerling naar huis te brengen). Raadpleeg bij twijfel altijd een arts en in noodgevallen 112.

Het verstrekken van (voorgeschreven) medicijnen op verzoek

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, insuline bij diabetes, antibiotica of zepillen bij toevallen. Meestal redden leerlingen in het voortgezet onderwijs zich hier zelf mee, maar soms vragen ouders/leerlingen of een personeelslid deze middelen wil verstrekken dan wel in bewaring wil hebben in het geval de leerling deze vergeten is mee te nemen. In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven, maar die van de leerling is ook van belang.

Het Atlas College verstrekt geen medicijnen aan leerlingen, tenzij er een uitzonderlijke medische noodzaak is. In dat geval zullen ouders en leerling hiertoe een verzoek moeten doen aan ondersteuningscoördinator schriftelijk toestemming moeten geven. Het formulier hiervoor is opgenomen in bijlage 1. Als een leerling niet zonder bepaalde medicijnen kan, is het mogelijk dat de school wat reserve medicijnen op school bewaard. Ouders en leerling kunnen hiertoe een verzoek doen aan ondersteuningscoördinator en moeten hiervoor schriftelijk toestemming geven. Het formulier hiervoor is opgenomen in bijlage 2. De verantwoordelijkheid voor het innemen en niet vergeten van deze medicijnen ligt bij de leerling.

(Voorbehouden) Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig zieke leerling, een leerling met een chronische ziekte of een leerling met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. De leerling heeft contact met leeftijdgenoten, neemt deel aan het normale leven en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn ziekte of handicap.

Voorbehouden medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en -personeel vragen handelingen te verrichten die vallen onder voorbehouden medisch handelen. Dit zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij diabetes door middel van een vingerprikje. In zijn algemeenheid worden deze handelingen door de leerling zelf, zijn ouders, de arts of de Thuiszorg op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders en/of leerling wel eens een beroep op de schoolleiding en het schoolpersoneel gedaan.

In het geval dat er een verzoek van ouders komt om een (voorbehouden) medische handeling te verrichten zal er overleg plaatsvinden met de huisarts en/of betrokken specialist op welke wijze de voorbehouden medische handelingen uitgevoerd moet worden bij een leerling. Het formulier in bijlage 3 zal dan door ouders en leerling ingevuld worden. Een verzoek hiervoor wordt ingediend bij locatiedirecteur

In een heel uitzonderlijke situatie komt het voor dat een leerling zich niet aan de gemaakte afspraken houdt en niet mee wil werken. In zo'n geval is het van belang dat contact gezocht wordt met de ouders of huisarts of 112 wordt gebeld.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde voorbehouden medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor schoolpersoneel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en schoolpersoneel als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen – de zogenaamde voorbehouden handelingen – mogen alleen worden verricht door artsen (en/of andere BIG geregistreerden). Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

De hiervoor beschreven situatie is ook van toepassing wanneer iemand van het schoolpersoneel bij een leerling een voorbehouden medische handeling verricht.

Technisch gezien valt schoolpersoneel niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms wordt schoolpersoneel betrokken bij de zorg rond een zieke of gehandicapte leerling en daarmee worden ze partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat iemand van het schoolpersoneel gevraagd wordt om een voorbehouden medische handeling bij een leerling uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van een docent of een ander personeelslid moet hierbij serieus genomen worden. Daarom moet deze persoon door een arts 'bekwaam' worden geacht. Deze persoon dient dan ook gedegen instructie krijgen over hoe hij de handeling moet uitvoeren. Deze wordt over het algemeen door de behandelaar van de betreffende leerling gegeven. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring (zie bijlage 4).

De bekwaamheid moet bijgehouden worden door jaarlijkse bijscholingen, zeker als de handeling waarvoor de bekwaamheid is afgegeven, weinig uitgevoerd wordt.

Het is te overwegen om een tweede persoon op de locatie deze instructie te laten volgen. Mocht één van tweeën afwezig zijn, dan is er in ieder geval nog iemand waarop een beroep kan worden gedaan in geval er voorbehouden medische handelingen moeten worden verricht.

Op deze manier wordt een optimale zorgvuldigheid aan leerling, ouders, schoolleiding en -personeel gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat het schoolpersoneelslid in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling.

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden. Heeft een schoolpersoneelslid geen bekwaamheidsverklaring, dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat het personeelslid doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen, stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.

Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van de leerling bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van de leerling (zie ook bijlage 5). Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waarneembaar zijn.

Toestemmingsformulier

Voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijnen aan:

Naam (leerling)
Geboortedatum:
Adres:
Postcode / woonplaats:

Zoon / dochter van:

Naam ouder(s) / verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte(s):

Naam van het medicijn:

--

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

uur	uur
uur	uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door:

Functie:

Ondergetekenden, leerling en ouder/verzorger van genoemde leerling, geven hiermee aan de school, c.q. het hieronder genoemde schoolpersoneelslid dat daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen.

De leerling blijft verantwoordelijk voor het innemen en het niet vergeten van het innemen van het medicijn.

Naam leerling:
Naam ouder/verzorger:
Plaats:
Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder/verzorger:

MEDICIJNINSTRUCTIE

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

Op (datum):
Door (naam):
Functie:
Van (instelling):
Aan:
Functie(s):
Van(naam + plaats school):

Toestemmingsformulier

Het kan voorkomen dat je medicijnen gebruikt die je dagelijks nodig hebt en deze vergeet mee te nemen naar school. Even naar huis gaan is dan vaak geen optie. Als je niet zonder deze medicijnen kan, kan school aanbieden om wat reserve medicijnen voor jou op school te bewaren

Als je met het bovenstaande akkoord bent, wil je dan samen met je ouders dit formulier invullen?

Ondergetekenden (leerling en ouders) gaan akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam (leerling)
Geboortedatum:
Adres:
Postcode / woonplaats:

Zoon / dochter van:

Naam ouder(s) / verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte(s):

Naam van het medicijn:

--

Wijze van bewaren:

--

Controle op vervaldatum door leerling en/of ouder:

--

Ondergetekenden, leerling en ouder/verzorger van genoemde leerling, geven hiermee aan de school, c.q. het hieronder genoemde schoolpersoneelslid dat daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het bewaren van de bovengenoemde medicijnen. De leerling zal indien hij de medicijnen vergeten is zelfstandig de medicijnen toedienen.

Naam leerling:
Naam ouder/verzorger:
Plaats:
Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder/verzorger:

Toestemmingsformulier

Ondergetekenden geven toestemming voor uitvoering van de zogenoemde "medische handeling" op school bij:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Postcode en Plaats:

Zoon / dochter van:

Naam ouder(s) / verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

Naam van contactpersoon (in ziekenhuis of anders):
Telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de "medische handeling" op school nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren medische handeling:

De medische handeling dient dagelijks te worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

uur	uur
uur	uur

De medische handeling mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Manier waarop de medische handeling moet worden uitgevoerd:

--

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ja/nee

Instructie van de medische handeling + controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

Datum:
Door:
Functie:
Van (instelling):

Ondergetekenden:

Naam leerling:
Naam ouder/verzorger:
Plaats:
Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder/verzorger:

Bijlage 4: Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van een medische handeling

Bekwaamheidsverklaring

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

Verklaart dat,

Naam werknemer:
Functie:
Werkzaam bij (locatie):

Na instructie door ondergetekende in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren. De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling:
Geboortedatum:

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is. De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:
Functie:
Werkzaam bij:
Plaats:
Datum:

Handtekening